

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 28/96

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí dňa 12. mája 1997 v senáte zloženom z predsedu JUDr. Júliusa Černáka a sudcov JUDr. Ľubomíra Dobríka a JUDr. Jána Drgonca vo veci podnetu T. N., bytom Bratislava, zastúpeného JUDr. J. M., advokátom, o porušení práva priznaného čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 19 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd takto

r o z h o d o l :

1. Právo T. N. na informácie a ich slobodné vyhľadávanie a rozširovanie priznané čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 19 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 10 ods. 1 Európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd p o r u š e n é b o l o .

2. Vo zvyšnej časti sa podnetu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd") dostal dňa 25. 4. 1996 podnet T. N., bytom Bratislava, ktorý označil ako "návrh na začatie konania proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zn. Sekr. 101/96 z 2. 4. 1996" a požadoval jeho zrušenie. V odôvodnení svojho návrhu uviedol, že dňa 29. 2. 1996 senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v Bratislave (ďalej len "najvyšší súd") na verejnom pojednávaní zakázal prítomným vyhotovovať zvukové nahrávky, čím porušil základné ľudské právo prijímať a rozširovať informácie. Proti rozhodnutiu senátu najvyššieho súdu podal T. N. sťažnosť, ktorá bola vybavená listom č. Sekr. 101/96 z 2. 4. 1996, v ktorom predseda najvyššieho súdu odmietol tvrdenie o porušení práva.

Podanie T. N. na začatie konania pred ústavným súdom nemalo

náležitosti predpísané zákonom č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 293/1995 Z. z. (ďalej len "zákon č. 38/1993 Z. z. v znení zákona č. 293/1995 Z. z.") Ústavný súd vyzval T. N. na odstránenie nedostatkov podania. Po doplneniach obsahoval podnet všetky zákonom predpísané náležitosti. Z doplnení vyplynulo, že dňa 29. 2. 1996 sa T. N. na najvyššom súde zúčastnil verejného pojednávania v občianskoprávnom spore V. P. c/a V. M. Na pojednávanie, ktorého sa zúčastnil ako verejnosť, so sebou priniesol diktafón v úmysle zhotoviť si pre vlastnú potrebu nahrávku uvedeného pojednávania. Predsedajúci senátu JUDr. Jozef Štefanko rozhodol o zákaze použitia nahrávacích zariadení. T. N. vo svojom podnete na začatie konania pred ústavným súdom namietol, že rozhodnutím o zákaze vyhotovovať zvukové nahrávky predsedom senátu najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného ľudského práva prijímať a rozširovať informácie, ktoré zaručuje čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 19 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, čl. 19 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ústavný súd nekoná o podnetoch namietajúcich porušenie práva, ktoré predkladateľ podnetu neuplatnil podľa platnej právnej úpravy voči oprávnenému štátnemu orgánu. Ak účastník konania nesúhlasí s opatrením predsedu senátu, môže žiadať, aby o tejto otázke rozhodol senát (§ 117 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Osoby, ktoré sa zúčastnia verejného pojednávania v mene verejnosti, nemajú právne postavenie účastníka konania. Proti opatreniu predsedu senátu, ktorým sa obmedzuje ich právo alebo sloboda, nemôžu uplatniť právo zaručené účastníkovi podľa § 117 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ani iné zákonom zaručené právo. Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Predkladateľ podnetu namietol porušenie svojho práva na informácie, ktoré sa zaručuje ako základné právo podľa Tretieho oddielu Druhej hlavy ústavy. Porušenie tohto práva namietol rozhodnutím predsedu senátu súdu. Preto ústavný súd podnet predbežne prerokoval 3. 7. 1996 a uznesením rozhodol o jeho prijatí na ďalšie konanie.

I.

NÁMIETKA NAJvyššieho súdu Slovenskej republiky o nedostatku Právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky konať o podnete týkajúceho sa postupu všeobecného súdu

Ústavný súd po prijatí podnetu T. N. na ďalšie konanie listom zo dňa 15. 7. 1996 doručil najvyššiemu súdu kópiu podnetu a vyzval jeho predsedu, aby sa k podnetu vyjadril. Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení namietol nedostatok právomoci ústavného súdu rozhodnúť o podnete T. N. z dôvodu, že podnet sa týka postupu všeobecného súdu pri vedení pojednávania v konkrétnej veci, čo nespadá pod čl. 127 ústavy. Odôvodnenie tohto právneho názoru odkázal na vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu v obdobnej veci

vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. II. ÚS 26/96. V tomto vyjadrení predseda najvyššieho súdu uviedol:

"Všeobecný súd môže byť účastníkom konania, pred Ústavným súdom, ale len v prípade konaní upravených osobitnými ustanoveniami prvého oddielu (§ 37 ods. 1), tretieho oddielu (§ 46 ods. 1), a piateho oddielu (§ 59 ods. 1) druhej hlavy tretej časti zák. č. 38/1993 Z. z. V znení zák. č. 293/1995 Z. z., lenže iba v procesnom postavení navrhovateľa. Uvedená skutočnosť je zrejmá aj zo všeobecných ustanovení prvej hlavy tretej časti citovaného zákona. Konkrétne ide o ustanovenie § 18 ods. 1 písm. d), podľa ktorého Ústavný súd začne konanie, ak podá návrh súd, resp. o ustanovenie § 21 ods. 4, v zmysle ktorého ak je účastníkom konania súd, ktorý podal návrh v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou (§ 18 ods. 1 písm. d) zastupuje senát jeho predseda." Predseda najvyššieho súdu ďalej uviedol: "Ústavný súd SR je nezávislým orgánom ochrany ústavnosti a rozhoduje iba v medziach právomoci stanovených článkami 125 až 129 Ústavy SR. Ochrana ústavnosti prejavujúca sa ochranou občianskych práv a slobôd, fyzických a právnických osôb, resp. ich práv v zmysle článku 127, Ústavy sa týka iba činnosti orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, nie však všeobecných súdov. Ústavný súd nemôže nahrádzať právomoc všeobecných súdov a ani preskúmavať zákonnosť ich rozhodovania a konania pred nimi, pretože takýto postup by vyvolal rozpor s článkami 2 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe Ústavy SR, v jej medziach, v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, v spojitosti s článkom 142 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého iba všeobecné súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestných veciach a preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov." Pre ďalšie konanie o podnete T. N. pred ústavným súdom bolo dôležité rozhodnúť o citovanej námietke najvyššieho súdu. Podľa právneho názoru ústavného súdu ústava vytvára rozdielny právny režim pre konanie o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 a pre konanie o podnete podľa čl. 130 ústavy.

Ústavnú sťažnosť môže občan podať len proti právoplatnému rozhodnutiu orgánov štátnej správy alebo územnej samosprávy. Ústavnú sťažnosť nemožno podľa čl. 127 ústavy podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu. Rozdielny právny režim sa podľa ústavy ustanovuje pre konanie o podnete. Ústava neustanovuje, že v konaní pred ústavným súdom sa možno uchádzať o ochranu ústavného práva alebo slobody, len ak sa namieta ich porušenie štátnymi orgánmi taxatívne uvedenými v ústave. Ústava tiež neustanovuje, že osoba nesmie podnetom namietat' porušenie ústavného práva alebo slobody, ak štátnym orgánom, ktorý je označený ako porušovateľ namietaného práva alebo slobody, je všeobecný súd.

Článkom 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky sa každej osobe zaručuje právo žiadať, aby sa v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky preskúmalo, či štátny orgán alebo orgán územnej samosprávy označený v podnete porušil ústavné právo alebo slobodu predkladateľa podnetu.

Ústava všetkým štátnym orgánom a orgánom územnej samosprávy ustanovuje ich právomoci, ale ich aj zaväzuje správať sa v súlade so všetkými normami ústavy. Ústavný súd nemôže odstraňovať nedostatky v správaní štátnych orgánov, ani nemôže svojím konaním

nahradiť nečinnosť kompetentného štátneho orgánu. V rámci ochrany ústavnosti, ktorá sa zveruje výlučne do právomoci ústavného súdu, však ústavný súd môže preskúmať, či iné štátne orgány alebo orgány územnej samosprávy svojím správaním neporušili ústavu. Ústavný súd v rámci svojej všeobecnej právomoci zabezpečovať ochranu ústavnosti má aj právomoc preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu práv a slobôd, ktoré sa ústavou priznali fyzickým a právnickým osobám, ak podnetom namietli porušenie takého práva alebo slobody.

T. N. nenamietol porušenie svojho ústavného práva prostredníctvom ústavnej sťažnosti. Porušenie práva namietol podnetom, ktorý mal zákonom určené náležitosti.

T. N. je fyzickou osobou, ktorá má právo podnetom namietnuť porušenie ústavného práva podľa čl. 26 ústavy. Ústavný súd má kompetenciu preskúmať, či v konaní pred najvyšším súdom došlo k porušeniu tohto ústavného práva.

Predseda najvyššieho súdu sa vyjadril aj k meritórnym otázkam podnetu T. N.. V tejto časti vyjadrenia nepoprel, že na pojednávaní pred najvyšším súdom vo veci V. P. c/a V. M. 29. 2. 1996 došlo k udalosti, ktorá sa stala príčinou pre podanie podnetu T. N., ani že k nej došlo spôsobom a za okolností namietnutých v podnete. Predseda najvyššieho súdu ďalej nenamietol, že T. N. zamlčal okolnosti relevantné pre vyslovenie zákazu nahrávania priebehu pojednávania, ani nenavrhol vykonanie dôkazov akokoľvek inak meniacich hodnotenie skutkového stavu. Predseda najvyššieho súdu sa vo svojom vyjadrení zameril len na platnú právnu úpravu podľa Občianskeho súdneho poriadku. Predmetom jeho vyjadrenia nebola tá časť platnej právnej úpravy, ktorú ustanovuje § 8 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov. Takto vymedzený spor ústavný súd hodnotil ako rýdzo právny spor o právo zaručené čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v spojení so zákonnou úpravou obmedzujúcou uplatnenie tohto ústavou zaručeného práva v konkrétnej situácii namietnutej predkladateľom podnetu. Preto ústavný súd upustil od výsluchu svedkov navrhnutých T. N. na dôkaz pravdivosti tvrdení uvedených v podnete a preskúmal právne okolnosti podnetu. Ústavný súd listom zo dňa 14. 11. 1996 požiadal predsedu najvyššieho súdu o oznámenie, či trvá na ústnom pojednávaní v konaní o prijatom podnete. Najvyšší súd listom Sekr. 247/96 z 19. 11. 1996 ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní v konaní o podnete T. N..

Zákonom ustanovenou podmienkou pre konanie o prijatom podnete osoby namietajúcej porušenie svojho práva je podľa § 22 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení zákona č. 293/1995 Z. z. zastúpenie predkladateľa podnetu advokátom alebo komerčným právnikom. T. N. požiadal ústavný súd, aby mu určil právneho zástupcu, ktorý ho bude zastupovať v konaní pred ústavným súdom, pretože jeho nepriaznivé zárobkové a majetkové pomery mu nedovoľujú zvoliť si právneho zástupcu a hradiť náklady spojené so zastupovaním pred ústavným súdom. Svoje tvrdenia doložil čestným vyhlásením overeným Okresným úradom v Bratislave I., podľa ktorého nevlastní žiaden majetok a potvrdením Obvodného úradu práce Bratislava I., podľa ktorého je od 2. 9. 1995 evidovaný v evidencii uchádzačov o zamestnanie, pričom 1. 5. 1996 mu zanikol nárok na hmotné

zabezpečenie.

Nesplnenie zákonnej povinnosti účastníka konania byť zastúpený v konaní pred ústavným súdom advokátom alebo komerčným právnikom by z uvedených dôvodov malo za následok zastavenie konania pred ústavným súdom. Predstavovalo by stratu možnosti predkladateľa podnetu uchádzať sa o ochranu práva priznaného ústavou a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách vtedy, keď sa ocitne v životnej situácii zbavujúcej ho možnosti znášať náklady svojho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd rozhodol, že po predložení dôkazov o takejto životnej situácii účastník konania namietajúci porušenie svojho práva môže byť zastúpený podľa § 22 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení zákona č. 293/1995 Z. z. advokátom, ktorého ustanoví ústavný súd podľa § 19 ods. 3 zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii.

Uznesením II. ÚS 28/96 z 18. 12. 1996 ústavný súd ustanovil JUDr. Jána Mazáka, advokáta Advokátskej kancelárie Košice, za právneho zástupcu T. N. v konaní pred ústavným súdom. Uznesenie o ustanovení za právneho zástupcu bolo JUDr. J. Mazákovi zaslané spolu so žiadosťou o oznámenie, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci. Dňa 10. 1. 1997 právny zástupca ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci samej.

Na základe uvedeného Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci rozhodol na verejnom zasadnutí senátu 12. mája 1997.

II.

NÁMIETKA PORUŠENIA ČL. 26 ÚSTAVY SLOVENSKEJ REPUBLIKY V KONANÍ PRED NAJVYŠŠÍM SÚDOM SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Predkladateľ podnetu namietol porušenie práva zaručeného čl. 26 ústavy.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy: "Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené."

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy: "Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon."

Ústava nezaručuje podľa čl. 26 ods. 2 len slobodu tlače alebo masmédií. Sloboda prejavu a právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie sa zaručuje každému jednotlivcovi ako jeho základné právo. Slobodou prejavu sa človeku umožňuje vysloviť alebo zamlčať svoje city, myšlienky a názory. Prostredníctvom práva prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie sa každému umožňuje dozvedieť sa informáciu a získať informáciu do svojej dispozičnej sféry a v nej informáciu spracovať pre svoju potrebu i potrebu iných, keďže v súlade s ústavou k nemu patrí aj právo informáciu ďalej rozširovať. Právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie zaručuje možnosť získať informáciu priamo zo známeho zdroja na vopred známy účel, ak existuje možnosť informáciu vyhľadať, ako aj príležitosť vyhľadať informácie, ktoré oprávnená osoba bezprostredne nepotrebuje na vopred známy účel,

ale dá sa predpokladať, že očakávaná informácia bude pre túto osobu užitočná. Právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie chráni možnosť dostať informácie pasívnym správaním oprávnenej osoby, aj možnosť získať informácie aktívnym správaním oprávnenej osoby.

Ústavný súd v predchádzajúcom konaní vyslovil právny názor, podľa ktorého: "Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, dokiaľ uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody. Rovnováha verejného a súkromného záujmu je dôležitým kritériom pre určovanie primeranosti obmedzenia každého základného práva a slobody." (PL. ÚS 7/96). Tento právny názor sa týka úpravy všetkých práv a slobôd zaručených podľa Druhej hlavy ústavy. Je právne relevantný aj pre určenie rozsahu, v ktorom sa priznáva právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie.

Vo verejnom záujme je obmedziť právo na informácie o skutočnostiach tvoriacich predmet štátneho tajomstva, ako aj ochrana ďalších informácií, ktorých prijímaním, vyhľadávaním a rozširovaním sa poruší právo na súkromný a rodinný život a ďalšie práva, ktorými sa zaručuje nedotknuteľnosť právneho postavenia priznaného jednotlivcovi v demokratickej spoločnosti. Vo verejnom záujme sa sloboda prejavu a právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie podľa čl. 26 ods. 4 ústavy môže obmedziť len zákonom. Termínom "zákon" sa neoznačuje jeden všeobecne záväzný právny predpis so silou zákona, ale neurčitý počet všeobecne záväzných právnych predpisov s definovaným stupňom právnej sily. Obmedzenie práva zaručeného podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy zákonom je možné, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Ústava podľa čl. 26 ods. 4 zaručuje osobitnú ochranu slobody prejavu, aj práva prijímať vyhľadávať a rozširovať idey a informácie. Okrem všeobecných podmienok, ktoré sa pri obmedzovaní všetkých základných práv a slobôd musia dodržať podľa čl. 13 ústavy, sloboda prejavu a právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie sa môže obmedziť, iba ak sa splnia osobitné podmienky podľa čl. 26 ods. 4 ústavy.

Pri uplatnení podmienok ustanovených podľa čl. 26 ods. 4 ústavy je relevantný aj medzinárodný štandard ochrany slobody prejavu. Podľa rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva termín nevyhnutný "nemá takú flexibilitu, aby obsahoval význam výrazov užitočný, primeraný alebo žiadúci. Vztahuje sa len na existenciu naliehavej spoločenskej potreby vykonať daný zásah". (Handyside case. Séria A, č. 24, s. 23). Pritom obmedzenie práva priznaného Dohovorom nemožno pokladať za nevyhnutné v demokratickej spoločnosti, ak nie je primerané sledovanému legitímnemu cieľu; pri určovaní rozsahu obmedzenia nie je dôležitý iba cieľ sledovaný obmedzením, ale aj podstata práva, ktoré sa má obmedziť (Gillow case. Séria A, č. 109, s. 22).

Členské štáty, ktoré nevyslovili výhradu voči čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd môžu prijať zákon obmedzujúci slobodu prejavu vrátane práva prijímať a rozširovať

informácie len vtedy, ak sa preukáže, že obmedzenie je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti. Od tejto požiadavky kladenej na zákonodarcu nemôže upustiť iný štátny orgán uplatňujúci právnu úpravu. Podľa ústavy každý občan má právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať všetky informácie, pokiaľ tým neporušuje ústavou zaručené práva a slobody iných, alebo ktoré mu zákon vydaný podľa čl. 26 ods. 4 ústavy nezakazuje prijímať, vyhľadávať alebo rozširovať.

Najvyšší súd odmietol porušenie čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy voči T. N. argumentáciou, v ktorej vyslovil: "Týmto opatrením súdu (ktoré sa týkalo vedenia konania a proti nemu niet ani oprávneho prostriedku) nebolo nikomu z prítomných nijako porušené právo prijímať informácie a ich ďalej rozširovať. Každý, kto sa zúčastnil tohto pojednávania, mal teda prístup k informáciám o prejednávanej veci a mohol ich slobodne rozširovať (čo dokazuje aj denná tlač z 1. marca 1996). Také isté právo mal a v plnom súlade s čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy SR i T. N.. Ostatné záležalo totiž len na jeho schopnostiach."

Ústavný súd tento argument neprijal. Podľa právneho názoru ústavného súdu prijímanie, vyhľadávanie a rozširovanie informácií sa deje prostredníctvom ľudských zmyslov. Ľudskými zmyslami vyjadrenú informáciu a informáciu už zachytenú technickými prostriedkami, ale i písmom možno prostredníctvom ľudského zmyslu prijať a ďalej rozširovať, prípadne tiež zachytiť technickými prostriedkami a následne rozširovať. Ústava ponecháva v dispozičnej sfére každého oprávneného subjektu, aby sa rozhodol, ako právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie o verejných veciach uplatní a či pritom využije technické zariadenia určené na vyhotovenie obrazového, zvukovoobrazového alebo zvukového záznamu. Ústava ponecháva v dispozičnej sfére každého oprávneného subjektu aj rozhodnutie o tom, či pri uplatnení práva prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie si vyhotoví záznam v písomnej forme alebo či využije svoju pamäť. V súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy štátny orgán uplatňujúci zákon nemôže občanove právo obmedziť tak, že mu uloží formu, v ktorej si prijatú informáciu zaznamená bez ohľadu na to, či obmedzenie spočíva v požiadavke, aby prijatú informáciu uschoval technologickým médiom alebo aby si ju uschoval do vlastnej pamäte. Preto ústavný súd nesúhlasil s tvrdením najvyššieho súdu, podľa ktorého tým, že sa T. N. zúčastnil na pojednávaní, sa zabezpečilo jeho právo na príjem informácií a ich ďalšie rozširovanie záležalo len na jeho schopnostiach. Ústava neobsahuje zákaz rozširovania informácií o činnosti orgánov Slovenskej republiky, ani o činnosti orgánov súdnej moci. Každý občan má ústavné právo vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie získané na verejnom zasadnutí všetkých štátnych orgánov Slovenskej republiky.

Podľa čl. 26 ods. 5 ústavy: "Štátne orgány a orgány územnej samosprávy majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon." Ani informácie o konkrétnom súdnom spore nemajú povahu informácií, ktoré sa nesmú získavať podľa čl. 26 ústavy, ak zákon vydaný podľa čl. 26 ods. 4 výslovne neobmedzuje uplatnenie práva prijímať, vyhľadávať a rozširovať

idey a informácie. Odporca namietol, že taká situácia nastala v okolnostiach prípadu.

Najvyšší súd vo svojom vyjadrení k podnetu zákaz nahrávania, ktorý uložil T. N., právne odôvodnil ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku: "Na pojednávaní konanom na Najvyššom súde 29. 2. 1996 predseda senátu zakázal prítomným zhotovovať počas pojednávania zvukové záznamy. Z ustanovenia § 117 ods. 1 OSP vyplýva pre predsedu senátu úloha viesť pojednávanie tak, aby prispelo k spravodlivému rozhodnutiu, aby splnilo výchovný účel a aby prebiehalo dôstojne a nerušene; ďalej úloha robiť vhodné opatrenia, aby zabezpečil splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov."

Uplatnenie postupu podľa § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku najvyšší súd odôvodnil okolnosťami prípadu. K tomu najvyšší súd uviedol:

"Keďže o priebeh pojednávania prejavila nie každodenný záujem široká verejnosť, vrátane novinárov, bolo preto povinnosťou predsedu senátu v duchu ustanovenia § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 OSP zväžiť, či v záujme nerušeného priebehu pojednávania treba vykonať, a aké opatrenia na usmernenie správania prítomných osôb.

Ak súd uznal, že by používanie zvukovej techniky prítomnými osobami pôsobilo rušivo na priebeh pojednávania (napr. na sústredenosť senátu) a predseda senátu používanie zvukovej techniky zakázal, konal tak v plnom súlade so zákonom. Ustanovenia § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 OSP ho na to splnomocňovali."

Ústavný súd konštatoval, že podľa § 116 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku: "Na zabezpečenie nerušeného priebehu pojednávania súd môže vykonať opatrenia potrebné na usmernenie správania prítomných osôb."

Podľa § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku: "Pojednávanie vedie predseda senátu, a to tak, aby prispelo k spravodlivému rozhodnutiu, aby splnilo výchovný účel a aby prebiehalo dôstojne a nerušene. Robí vhodné opatrenia, aby zabezpečil splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov; dbá pritom aj na to, aby svedkovia, ktorí dosiaľ neboli vyslúchnutí, neboli prítomní na pojednávaní."

Podľa právneho názoru ústavného súdu zákon týmto ustanovením vymedzuje hranice pre sudcovskú úvahu o poriadkovom opatrení, ktoré uloží.

Ústavným základom pre postup sudcu aj pri uplatňovaní sudcovskej úvahy je čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy. Podľa čl. 2 ods. 2: "Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon." Podľa čl. 152 ods. 4: "Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou."

Na priebeh pojednávania podľa § 116 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku môže rušivo pôsobiť rad externých, aj interných faktorov.

Externé skutočnosti pôsobia na priebeh pojednávania zvonka. Závisia od miesta, kde sídli súd a jeho vzdialenosti od stabilne pôsobiacich rušivých vplyvov, akým môže byť napríklad verejná premávka na prilahlej dopravnej križovatke, ako aj od krátkodobých alebo dočasne pôsobiacich rušivých vplyvov, aké predstavujú

napríklad rekonštrukčné práce na súdnej budove alebo stavebné práce v priľahlom okolí.

Interné skutočnosti vznikajú a pôsobia výlučne vo vnútri pojednávacej miestnosti. Priebeh pojednávania vo vnútri pojednávacej miestnosti môže byť rušený najmä verbálnou, ale aj neverbálnou komunikáciou, preskupovaním prítomných v pojednávacej miestnosti, činnosťou prítomných, ktorá nie je priamo spojená so sledovaním pojednávania a inými činiteľmi.

Sudca nemá faktickú ani právnu možnosť vylúčiť všetky prvky, ktoré rušia pojednávanie alebo sudcu osobne. Fakticky nemôže odstrániť najmä mnohé externé faktory, ktoré pôsobia z vonkajšieho prostredia v okolí sídla súdu. Na rušivé vplyvy, ktoré má sudca možnosť fakticky obmedziť alebo odstrániť, môže pôsobiť len v takej miere a s takou intenzitou, ktorú mu dovoľuje platná právna úprava. Platnou právnou úpravou sú teda ustanovené právne možnosti sudcu pri obmedzovaní prvkov rušivo pôsobiacich na pojednávanie.

Ak uloženie opatrenia podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku môže mať za následok zásah do práva zaručeného čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, sudca je vo svojej úvahe o uplatnení prostriedkov dovolených podľa Občianskeho súdneho poriadku obmedzený jedným z účelov taxatívne ustanovených v čl. 26 ods. 4 ústavy. Opatrenia podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v zásade možno hodnotiť ako opatrenia, ktoré zákon ustanovuje na ochranu verejného poriadku, ako aj na ochranu práv a slobôd iných, ale v súlade s ústavou možno týmito opatreniami právo podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy len obmedziť, no nie vylúčiť. Preto sudca opatrenie podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku nemôže uložiť preventívne, bez riadneho zistenia okolností prípadu opodstatňujúcich uplatnenie takeého opatrenia, ani bez identifikácie účelu, kvôli ktorému obmedzí právo zaručené čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v konkrétnom prípade.

Pre vymedzenie hranice sudcovskej úvahy je relevantný aj čl. 144 ods. 1 ústavy, podľa ktorého: "Sudcovia sú pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len zákonom." Viazanosť sudcu zákonom podľa čl. 144 ods. 1 ústavy nemožno vysvetľovať doslovne tak, že sudcovia sú viazaní len jedným zákonom. Termínom "zákon" sa v čl. 144 ods. 1 označujú všeobecne záväzné právne predpisy s definovaným stupňom právnej sily. Sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní všetkými zákonmi, ktoré sú relevantné pre rozhodnutie o predmete uskutočňovaného konania. Sudca môže o uložení poriadkového opatrenia uvažovať len v rámci ústavy a zákonov upravujúcich priebeh konania. V prípadoch, keď zákon výslovne upravuje postup súdu a členov senátu, sudca svojou úvahou nemôže uložiť iné poriadkové opatrenie, ako mu dovoľuje zákon, ani nemôže uložiť zákonom dovolené poriadkové opatrenie vtedy, keď nie sú splnené zákonom ustanovené podmienky pre uloženie poriadkového opatrenia.

Rozšírením sudcovskej úvahy nad rámec zákonom dovolených poriadkových opatrení by sudca v skutočnosti uplatnil úvahu o tom, či je viazaný ústavou a zákonom so záverom, podľa ktorého by ústavou a zákonom prestal byť viazaný na základe vlastného rozhodnutia. Takýto spôsob uplatnenia práva nie je zlučiteľný s

princípom právneho štátu ustanoveným podľa čl. 1 ústavy.

Prameňom práva pre úpravu podmienok nerušeného priebehu súdneho pojednávania v Slovenskej republike pri konaní v občianskoprávných veciach nie je len Občiansky súdny poriadok. Vyhотовovanie zvukových a obrazových záznamov a prenosov, ktoré môže byť príčinou rušenia priebehu súdneho pojednávania, výslovne upravuje zákon č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení zákona č. 264/1992 Zb., zákonov Národnej rady Slovenskej republiky č. 12/1993 Z. z. a č. 307/1995 Z. z. (ďalej len zákon č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov).

Podľa § 8 ods. 3 tohto zákona: "Predseda senátu rozhoduje o tom, či je možné v priebehu súdneho pojednávania vyhotovovať obrazové záznamy alebo uskutočňovať obrazové alebo zvukové prenosy."

Ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov má povahu lex specialis, ktorý upravuje právne postavenie predsedu senátu pri rozhodovaní o vyhotovení záznamov z priebehu pojednávania.

Zákon nedovoľuje predsedovi senátu rozhodnúť o tom, či ľudskými zmyslami vnímateľné informácie sa môžu zaznamenať akýmkoľvek technickým zariadením zaznamenávajúcim informácie. Predseda senátu môže rozhodnúť len o použití tých technických zariadení, ktoré sú taxatívne uvedené v zákone. V súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy predseda senátu nemá dovolenie rozhodnúť o zákaze použitia iných technických zariadení slúžiacich na záznam informácie.

Zákon č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov nedefinuje, ktoré technické zariadenia a spôsoby ich použitia sa majú identifikovať s "obrazovými záznamami", "obrazovými prenosmi" a "zvukovými prenosmi". Výrazy s porovnateľným obsahom sa v platnom právnom poriadku definujú pre účely iných právnych predpisov.

Podľa § 2 bod 1 písm. a) zákona č. 468/1991 Zb. O prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania v znení neskorších predpisov, "rozhlasovým a televíznym vysielaním" sa rozumie: šírenie programov alebo obrazových a zvukových informácií prostredníctvom vysielateľov, káblových rozvodov, družíc a iných prostriedkov určených na príjem verejnosťou.

Obrazový alebo zvukový prenos možno uskutočniť aj inými technickými zariadeniami, napr. Priemyselnou televíziou, inštalovaním zariadení na prenos zvuku a pod.

Podľa čl. 1 písm. a) vyhlášky ministra zahraničných vecí o Dohovore o ochrane výrobcov zvukových záznamov proti nedovolenému rozmnožovaniu ich zvukových záznamov č. 32/1985 Zb. "zvukovým záznamom" sa rozumie: Každé výlučne sluchom vnímateľné zaznamenanie zvukov umeleckého výkonu alebo iných zvukov.

Platný právny poriadok definuje výrazy porovnateľné s výrazmi použitými v § 8 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov pomocou spôsobu vnímania zaznamenaných informácií ľudskými zmyslami, zrakom a sluchom.

Obrazový záznam je záznam vnímateľný zrakom. Zvukový záznam predstavuje záznam vnímateľný sluchom. Platný právny poriadok nezahŕňa, ani nedefinuje záznam, ktorý je vnímateľný hmatom - tzv. Breilove písmo. Ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov umožňuje predsedovi senátu rozhodnúť o tom, či:

1. sa z pojednávania uskutoční priamy prenos formou rozhlasového alebo televízneho vysielania,
2. na pojednávaní možno vyhotovovať záznam vnímateľný zrakom (či už na videokazetu, alebo na film).

Predseda senátu nie je oprávnený rozhodovať o tom, či osoby prítomné v súdnej sieni si môžu vyhotovovať písomné poznámky, robiť stenografický záznam priebehu pojednávania alebo nahrávať jeho priebeh formou vnímateľnou sluchom. Rozhodovacia právomoc predsedu senátu je teritoriálne obmedzená na súdnu sieň, v ktorej vedie pojednávanie (nemôže zakazovať fotografovanie v inej súdnej sieni, ani v iných ďalších priestoroch súdu) a časovo je vymedzená priebehom súdneho pojednávania (nemôže uplatniť oprávnenia podľa § 8 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov mimo času pojednávania, napr. deň pred alebo deň po pojednávaní).

Najvyšší súd nepredložil, ani nenavrhol dôkazy o tom, že v konkrétnom prípade predseda senátu zakázal len použitie technických prostriedkov slúžiacich na uskutočnenie priameho prenosu formou rozhlasového alebo televízneho vysielania. Najvyšší súd nenavrhol dôkazy ani o tom, že predseda senátu sa pokúsil overiť hlučnosť technických zariadení slúžiacich verejnosti na vyhotovenie zvukových záznamov z konania dňa 29. 2. 1996. Bez skutočného overenia, že použitý diktafón naozaj ruší súdne pojednávanie, nemožno obmedziť právo zaručené čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy uložením opatrenia podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší súd nepredložil, ani nenavrhol dôkazy o tom, že predseda senátu sa vôbec zaoberal otázkou, či uložením opatrenia podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku neobmedzí právo zaručené podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy nad dovolenú mieru. Najvyšší súd napokon nepredložil, ani nenavrhol dôkazy o tom, či predseda senátu preskúmal svoju právomoc podľa § 8 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov skôr, ako vyslovil zákaz nahrávania na diktafón.

T. N. namietol porušenie svojho práva tým, že predseda senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovil zákaz, ktorým mu zmaril vyhotovenie sluchom vnímateľného záznamu pomocou diktafónu. V dôsledku vyslovenia tohto zákazu ústavou priznané právo T. N. prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie na verejnom pojednávaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 29. februára 1996 bolo porušené.

III.

NÁMIETKA PORUŠENIA ČL. 10 DOHOVORU O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

Podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len "Dohovor"):

"1. Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

2. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré stanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných osôb, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci."

Podľa čl. 10 bod 2 Dohovoru slobodu prejavu a právo prijímať a rozširovať informácie možno obmedziť z viacerých dôvodov, než podľa čl. 26 ods. 4 ústavy. Dôvody, ktoré sa pri obmedzení slobody prejavu a práva na informácie uznávajú podľa Dohovoru, ale nie podľa ústavy, nemajú povahu prameňa práva Slovenskej republiky, pretože Dohovor podľa čl. 11 ústavy má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky iba vtedy, keď sa ním zaručuje väčší rozsah základných práv a slobôd. V danom prípade sa podľa Dohovoru zaručuje menší rozsah slobody prejavu a práva na informácie.

Podľa čl. 10 bod 2 Dohovoru sa sloboda prejavu a právo na informácie môže obmedziť aj v záujme zachovania autority a nestrannosti súdu. Tento Dohovorom chránený záujem nebol relevantný pre konanie v časti návrhu namietajúcej porušenie čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, ale nemožno ho opomenúť v konaní o tej časti podnetu, ktorou sa namietlo porušenie čl. 10 Dohovoru.

Pri uplatňovaní čl. 10 Dohovoru sa vytvoril medzinárodný štandard uplatnenia slobody prejavu vo vzťahu k prijímaniu a rozširovaniu informácií o pripravovanom alebo prebiehajúcim súdnom konaní. Európsky súd pre ľudské práva v tejto súvislosti vyslovil právny názor, podľa ktorého: "Všeobecne známou skutočnosťou je, že súdy nemôžu pôsobiť vo vákuu. Hoci sú fórom pre urovnávanie sporov, to neznamená, že súdnemu rozhodnutiu nesmú predchádzať diskusie, či už v odbornej tlači, v hromadných informačných prostriedkoch alebo na verejnosti. Ďalej, hoci masmédiá nesmú prekročiť hranice vymedzené záujmami justície, majú povinnosť sprostredkovať informácie a myšlienky o veciach, ktoré sú predložené súdu rovnako ako o iných oblastiach verejného záujmu." (The Sunday Times Case, séria A, č. 30, s. 40). "Nielen médiá majú za úlohu sprostredkovať takéto informácie a myšlienky; verejnosť má tiež právo prijímať ich. Článkom 10 sa nezaručuje len sloboda tlače informovať verejnosť, ale aj právo verejnosti byť vhodne informovaný" (tamže, s. 41).

Medzinárodný štandard uplatnenia čl. 10 Dohovoru sa týka prijímania a rozširovania informácií v súdnom konaní vo fáze predchádzajúcej verejnemu pojednávaniu vo veci samej. Otázka vyhotovenia záznamu z verejného pojednávania sa dosiaľ nestala predmetom rozhodnutia orgánov Rady Európy. V rámci medzinárodného štandardu uplatnenia čl. 10 Dohovoru neexistuje právne relevantný názor na to, či súčasťou tohto štandardu je právo sprostredkovať verejnosti informácie zaznamenané na technické médium, ani či súčasťou medzinárodného štandardu je právo vyhotoviť si záznam z priebehu verejného pojednávania pre vlastnú potrebu.

Podľa čl. 60 Dohovoru, ak vnútroštátny štandard ochrany práva alebo slobody predstihne medzinárodný štandard ochrany toho istého

práva, neodporuje to Dohovoru. Národné orgány majú možnosť slobodne sa vyjadriť k uplatneniu Dohovoru na svojom území. Orgány Rady Európy môžu toto vyjadrenie prijať alebo poprieť, ak dostanú sťažnosť namietajúcu porušenie Dohovoru pri jeho uplatnení na území členského štátu. Slovenská republika potvrdila svoju viazanosť Dohovorom, ktorý ratifikovala a uverejnila predpísaným spôsobom. Ak špecifikácia práva alebo slobody zaručenej Dohovorom na konkrétnu situáciu vyplýva z medzinárodného štandardu uplatnenia Dohovoru, je ním Slovenská republika viazaná. Ak medzinárodný štandard neexistuje, úlohou orgánov Slovenskej republiky je spresniť podmienky, za ktorých sa v Slovenskej republike zaručuje ochrana práv a slobôd priznaných podľa Dohovoru.

Právo verejnosti na informácie v sebe implikuje právo každého dostať informácie a to nielen pasívnym správaním, príjmom informácií z masmédií, ale aj aktívnym správaním, pokiaľ sa právo neuplatňuje spôsobom porušujúcim iné práva alebo slobody osôb, alebo verejný záujem.

Prijatá informácia sa objektivizuje, keď sa v pôvodnej podobe zaznamená na technický nosič. Pri reprodukovani záznamu v celom vyhotovenom rozsahu informáciu nemožno štylizovať, deformovať, vytírať z kontextu, ani inak skresľovať. Viac sa zabezpečuje rovnováha verejného záujmu, aby sa šírili neskreslené informácie o veciach verejného záujmu so súkromným záujmom dostať informácie o záležitostiach verejnej povahy.

Právo získať informáciu zaznamenanú na technický nosič nepredstavuje zásah znižujúci autoritu alebo nestrannosť súdu. K rozvoju demokracie v činnosti súdov prispieva kontrola rozhodovacej činnosti súdov verejnosťou, pretože táto činnosť je najdôležitejšia pre uplatňovanie práva, ochranu zákonom uznaných záujmov jednotlivca, dodržiavanie zákonnosti v činnosti orgánov výkonnej moci, ako aj pre rad ďalších otázok. Predpokladom verejnej kontroly nad uplatňovaním práva súdmi je znalosť konkrétnych konaní a rozhodnutí súdov a na ich základe vytváraná verejná mienka o kvalite uplatnenia práva súdmi. Uplatnením práva sprostredkovať verejnosti informácie zaznamenané na verejnom pojednávaní na technické médium, ani uplatnením práva vyhotoviť na verejnom pojednávaní záznam pre vlastnú potrebu sa neznižuje autorita alebo nestrannosť súdu. Súčasťou štandardu, podľa ktorého sa v Slovenskej republike zaručuje sloboda prejavu a právo prijímať a rozširovať informácie podľa čl. 10 Dohovoru je aj právo vyhotoviť si zvukový záznam z priebehu verejného pojednávania pred súdom. Preto zároveň s porušením práva podľa čl. 26 ústavy bolo porušené aj právo T. N. prijímať a rozširovať informácie podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

IV.

NÁMIETKA PORUŠENIA ČL. 19 MEDZINÁRODNÉHO PAKTU O OBČIANSKYCH A POLITICKÝCH PRÁVACH

Predkladateľ podnetu namietal aj porušenie čl. 19 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Podľa čl. 19 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach: "Každý má právo na slobodu prejavu; toto právo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky každého druhu, bez ohľadu na hranice, či už ústne, písomne alebo tlačou, prostredníctvom umenia alebo akýmikoľvek inými prostriedkami podľa vlastnej voľby.

Podľa čl. 19 ods. 3: "Užívanie práv uvedených v odseku 2 tohto článku nesie so sebou zvláštne povinnosti a zodpovednosť. Preto môže podliehať určitým obmedzeniam, ale tieto obmedzenia budú len také, aké určí zákon a ktoré sú nevyhnutné: a) na rešpektovanie práv a povesti iných; b) na ochranu národnej bezpečnosti alebo verejného poriadku alebo verejného zdravia alebo morálky."

Sloboda prejavu vrátane slobody vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky každého druhu sa podľa čl. 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach môže obmedziť zákonom z dôvodov, ktoré sú zhodné s dôvodmi, podľa ktorých sa môže obmedziť sloboda prejavu a právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie zaručené čl. 26 ústavy. Zároveň s porušením práv, ktoré T. N. zaručuje ústava, došlo aj k porušeniu práva na informácie, ktoré sa mu zaručuje podľa čl. 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

V.

NÁMIETKA PORUŠENIA VŠEOBECNEJ DEKLARÁCIE LUDSKÝCH PRÁV

V ďalšej časti podnetu predkladateľ namietol porušenie čl. 19 Všeobecnej deklarácie ľudských práv.

Podľa čl. 19 Všeobecnej deklarácie ľudských práv:

"Každý má právo na slobodu presvedčenia a prejavu; toto právo nepripúšťa, aby niekto utrpel ujmu pre svoje presvedčenie, a zahrňuje právo vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky hocijakými prostriedkami a bez ohľadu na hranice."

Podľa čl. 11 ústavy: "Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred jej zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd.

Podľa § 1 zákona č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky:

"1. Ústava Slovenskej republiky, ústavné a ostatné zákony Národnej rady Slovenskej republiky, nariadenia vlády Slovenskej republiky, vyhlášky a výnosy ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky, rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o nesúlade medzi právnymi predpismi a medzinárodné zmluvy (§ 6) sa vyhlasujú uverejnením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len "Zbierka zákonov").

2. V Zbierke zákonov sa uverejňujú

a) uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky, o ktorých rozhodla, že sa majú uverejniť v Zbierke zákonov, a rozhodnutia jej predsedu o vyhlásení volieb do Národnej rady Slovenskej republiky a volieb do orgánov samosprávy obcí),

b) rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky o rozpustení Národnej rady Slovenskej republiky, o vyhlásení referenda, o

udelení amnestie a o vyhlásení vojnového alebo výnimočného stavu,
c) rozhodnutia vlády Slovenskej republiky o udelení amnestie vo veciach priestupkov a jej uznesenia, o ktorých rozhodla, že sa majú uverejniť v Zbierke zákonov,
d) iné právne alebo organizačné akty, o ktorých to ustanovuje všeobecne záväzný právny predpis,
e) úplné znenia zákonov."

Podľa § 4 ods. 3 tohto zákona: "Medzinárodné zmluvy sa vyhlasujú tak, že sa v Zbierke zákonov uverejní oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky o uzavretí zmluvy, obsahujúce aj jej úplné znenie a údaje dôležité na jej vykonávanie. Ak sa medzinárodná zmluva týka iba malého počtu fyzických alebo právnických osôb, Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky vyhlási v Zbierke zákonov len oznámenie o jej uzavretí a údaj o tom, kde možno do nej nazrieť."

Všeobecná deklarácia ľudských práv má povahu politického dokumentu. Nebola vyhlásená podľa čl. 11 ústavy a § 1 a § 4 ods. 3 zákona č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Preto predmetom konania pred ústavným súdom nemôže byť podnet alebo časť podnetu osoby namietajúcej porušenie práva priznaného Všeobecnou deklaráciou ľudských práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 1997

Za správnosť vyhotovenia:
Adriána Jokeľová

JUDr. Július Č e r n á k
predseda senátu